

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРАЛІГІ
МИНИСТЕРСТВО НАУКИ И ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
MINISTRY OF SCIENCE AND HIGHER EDUCATION OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

А.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУАЗИЯ ҰАТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
ЕВРАЗИЙСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ А.Н. ГУМИЛЕВА
L.N. GUMILYOV EURASIAN NATIONAL UNIVERSITY

«ҰАТТЫҚ ВАЛЮТАНЫҢ ТҰРАҚТЫЛЫҒЫ МЕМЛЕКЕТТІҢ
ҚАРЖЫЛЫҚ КАУІПСІЗДІГІН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ ФАКТОРЫ РЕТІНДЕ»
Қазақстан Республикасының ұлттық валютасының 30 жылдығына арналған
халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясының
МАТЕРИАЛДАР ЖИНАҒЫ

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ

Международной научно-практической конференции,
посвященная 30-летию национальной валюты Республики Казахстан
«СТАБИЛЬНОСТЬ НАЦИОНАЛЬНОЙ ВАЛЮТЫ КАК ФАКТОР
ОБЕСПЕЧЕНИЯ ФИНАНСОВОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ГОСУДАРСТВА»

COLLECTION OF REPORTS

of the international scientific and practical conference dedicated to the 30th anniversary
of the national currency of the Republic of Kazakhstan
«STABILITY OF THE NATIONAL CURRENCY AS A FACTOR OF ENSURING
FINANCIAL SECURITY OF THE STATE»

АСТАНА, ASTANA,
2023

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

МИНИСТЕРСТВО НАУКИ И ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
ЕВРАЗИЙСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ Л.Н. ГУМИЛЕВА

MINISTRY OF SCIENCE AND HIGHER EDUCATION OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN
L.N. GUMILYOV EURASIAN NATIONAL UNIVERSITY

**"ҰЛТТЫҚ ВАЛЮТАНЫҢ ТҰРАҚТЫЛЫҒЫ МЕМЛЕКЕТТІҢ ҚАРЖЫЛЫҚ
ҚАУІПСІЗДІГІН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ ФАКТОРЫ РЕТІНДЕ"**
Қазақстан Республикасының ұлттық валютасының 30 жылдығына арналған
халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясының
МАТЕРИАЛДАР ЖИНАҒЫ

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
Международной научно-практической конференции, посвященная 30-летию
национальной валюты Республики Казахстан
**«СТАБИЛЬНОСТЬ НАЦИОНАЛЬНОЙ ВАЛЮТЫ КАК ФАКТОР ОБЕСПЕЧЕНИЯ
ФИНАНСОВОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ГОСУДАРСТВА»**

COLLECTION OF REPORTS
of the international scientific and practical conference dedicated to the 30th anniversary of the
national currency of the Republic of Kazakhstan
**"STABILITY OF THE NATIONAL CURRENCY AS A FACTOR OF ENSURING
FINANCIAL SECURITY OF THE STATE"**

ASTANA, 2023

ӘОЖ 336(075.8)
КБЖ 65.261
М17

Редакциялық алқа:

Мақыш С.Б. – Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ Басқарма мүшесі – академиялық мәселелер жөніндегі проректоры
Жағыпарова А.О. – Экономика факультінің деканы
Ажмухамедова А.А. – Экономика факультеті деканының ғылыми жұмыстар жөніндегі орынбасары
Мажитов Д.М. – «Қаржы» кафедрасының профессоры
Бұлақбай Ж.М. – «Қаржы» кафедрасының меңгерушісі
Майдырова А.Б. – «Экономика және кәсіпкерлік» кафедрасының меңгерушісі
Сембиева Л.М. – «Мемлекеттік аудит» кафедрасының меңгерушісі
Аманова Г.Д. – «Есеп және талдау» кафедрасының меңгерушісі
Муталиева Л.М. – «Туризм» кафедрасының меңгерушісі
Мухияева Д.М. – «Менеджмент» кафедрасының меңгерушісі
Алина Г.Б. – «Бизнес және басқару» факультетінің деканы, Esil University

М17 «Ұлттық валютаның тұрақтылығы мемлекеттің қаржылық қауіпсіздігін қамтамасыз ету факторы ретінде» Қазақстан Республикасы Ұлттық валютасының 30 жылдығына арналған халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясы. – Астана: Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ, 2023. – 787 б. Международная научно-практическая конференция, посвященная 30-летию национальной валюты Республики Казахстан **«Стабильность национальной валюты как фактор обеспечения финансовой безопасности государства»**. – Астана: ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, 2023. – 787 с. International scientific and practical conference dedicated to the 30 thanniversary of the national currency of the Republic of Kazakhstan **«Stability of the national currency as a factor of ensuring financial security of the state»**. – Astana: L.N. Gumilyov ENU, 2023. – 787 p.

ISBN 978-601-337-909-8

Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференцияның еңбектер жинағында мемлекеттің қаржылық қауіпсіздігін қамтамасыз ету және Қазақстан Республикасы ұлттық валютасының тұрақтылық факторлары қарастырылған.

В сборнике трудов международной научно-практической конференции рассмотрены факторы обеспечения финансовой безопасности государства и стабильности национальной валюты Республики Казахстан.

In the collection of works of the international scientific and practical conference, factors of ensuring the financial security of the state and the stability of the national currency of the Republic of Kazakhstan are considered.

ISBN 978-601-337-909-8

ӘОЖ 336(075.8)
КБЖ 65.261

©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2023

ТҮРКІСТАН ОБЛЫСЫНДАҒЫ МӘДЕНИ – ТАНЫМДЫҚ ТУРИЗМДІ ДАМУҒА ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ТАРТЫМДЫЛЫҚТЫ АРТТЫРУДЫҢ МАҢЫЗЫ

Өтеген А.Е.

Еуразия ұлттық университеті
Магистратура 1 курс
Экономика факультеті Туризм кафедрасы
a.erbolkyzy19@gmail.com

Аннотация: Бұл мақалада Түркістан облысындағы мәдени – танымдық туризмді дамытудың маңызды тұстары баяндалып, инвестициялық тартымдылықты арттырудың маңызы жазылған. Аталған аймақта туристтердің тамашалайтын маңызды орындары жайында ақпарат беріліп, сырттан келген қонақтарды таң қалдырудың жолдары айтылады. Сапарды сәтті ұйымдастырудың маңыздылығы дәріптеліп, оны ұйымдастырудың жолдары көрсетілген. Туризмді дамытуға қаржылық қолдаудың қаншалықты қажет шара екені баса айтылып, бюджет есебінен туризмді дамытуға бөлінген қаражаттың көлемі де мақалада тілге тиек етіледі. Алдағы жылдарға арналған жоспарлар жайында ақпарат айтылып, аймаққа қарастырылатын ақша мәселесі қозғалған. Туризмнің ел экономикасын ілгерілетуі барысында маңызы дәріптеліп, оны дамытуға инвесторларды тартудың артықшылықтары сөз етілген.

Аннотация: В этой статье рассказывается о важности развития культурно-познавательного туризма в Туркестанской области. В статье рассказывается о важных местах посещения туристами, а также о способах удивления гостей. Показана важность организации поездки, пути ее организации. Подчеркивается, насколько необходима финансовая поддержка развития туризма, а также объем средств, выделенных за счет бюджета на развитие туризма. Была озвучена информация о планах на предстоящие годы, затронуты вопросы денежных средств региона. Туризм имеет важное значение для развития экономики страны, в его развитии заложены пути привлечения инвесторов.

Abstract: This article talks about the importance of developing cultural and educational tourism in the Turkestan region. The article tells about important places to visit tourists, as well as ways to surprise guests. The importance of organizing a trip, the path of its organization is shown. It is emphasized how much financial support for the development of tourism is needed, as well as the amount of funds allocated from the budget for the development of tourism. Information on plans for the coming years was announced, issues of the region's funds were touched upon. Tourism is important for the development of the country's economy, its development includes ways to attract investors.

Кілт сөздер: Түркістан, туризм, мәдени – танымдық, Қазақстан, инвестиция, экономика, қаражат, кесене, инфрақұрылым, бюджет, нысан.

Ключевые слова: Туркестан, туризм, культурно-познавательный, Казахстан, инвестиции, экономика, средства, мавзолей, инфраструктура, бюджет, объекты.

Key words: Turkestan, tourism, cultural and educational, Kazakhstan, investments, economy, funds, mausoleum, infrastructure, budget, objects.

Қазақстанда мәдени – танымдық мекендер қатары жетіп артылады. Әсіресе, екі дүние есігі, ер түріктің бесігі болған қасиетті өлкеде өркениеттік қоғаммен қатар тарихи тым тереңде жатқан ескерткіштер мен кесенелер қатары көп екендігін алға тартып, осы арқылы туризмді дамытуға болатындығын ұмытпағанымыз абзал.

Түркістан – сан ғасырлық тарихы бар қасиетті мекен. Еуропа мен Азияны тоғыстырып жатқан Ұлы Жібек жолының күретамыры, Қазақ хандығының астанасы болған киелі қала. Түркі жұртының Орталық Азия мен Қазақстандағы теңдессіз тарихи жәдігері – Қожа Ахмет Ясауи кесенесі орын тепкен жер. [1, 3 б.]

Негізінен Түркістан облысы Қазақстандағы мәдени және архитектуралық ескерткіштердің көп сақталған ортасы болып табылады. Қазіргі кезде Түркістан қаласының маңындағы археологиялық ескерткіштердің саны 99 – ға жетіп отыр. Бұл өңірдегі көне қалалардың мәдени қабатының тереңде екендігін көрсетеді.

Түркістанның көне мәдениетінің соңғы кезеңдері Қазақ хандығымен тікелей байланысады және онда қазақ хандары мен билерінің пантеоны қалыптасқан (өз кезегінде қазақ халқы Түркістанға зиярат етуді «кіші қажылыққа» теңеген). Қаладағы бұл нысандар археологиялық және этнографиялық кешенді зерттеу жұмыстарын жүргізуді қажет етеді.[2, 2 б.]

Түркістан облысында қазіргі уақытта мәдени туризмді дамытуға бейімделген мемлекет қорғауындағы көптеген объектілер бар. Мысалы, өңірде 1926 жылы құрылған Ақсу – Жабағалы табиғи қорығы Қазақстандағы ең көне және алғашқы табиғи қорық болып табылады. Оның көлемі 131 мың 934 гектарды құрайды. Сондай – ақ, бұл тізімге Сайрам – Өгем ұлттық табиғи паркі кіреді, оның көлемі 150 мың гектарды құрайды. Ал, Отырар және Сауран көне қалалары мен Арыстан баб, Қожа Ахмет Яссауи, Домалақ Ана кесенелері және басқа ескерткіштер қазіргі күннің өзінде мәдени туризмнің негізгі объектілеріне айналып отыр.

Осы тұста Түркістан облысында туризмді дамытудың маркетингін жіті әзірлеп, әлеует пен әлеуметті назарда ұстағанымыз абзал. Жалпы, Түркістанның орналасу аймағы шетелдік туристерді қабылдауға қолайлы жер. Ұлттық және халықаралық деңгейдегі авиациялық және теміржол көлік қатынасы кез – келген жанның аталмыш аймаққа сапарға шығуына мүмкіндік береді.

Түркістанға Отандық жолаушылар үшін Ақтөбе, Атырау, Көкшетау, Астана, Петропавл бағытында, халықаралық деңгейде Челябинск, Мәскеу, Саратов және Уфа сынды елдермен теміржол қатынасы бар. Өзбекстандағы Ташкент және Қырғыстандағы Бішкек қалалары да жүрдек поезд арқылы еш қиындықсыз жетуіне болады.

Көлік желісіне келер болсақ, еліміздің Оңтүстік аймағына автобустық және такси қызметі белсенді рөл атқарады. Сондай – ақ халықаралық автобус қатынасы да бар екендігін алға тартқанымыз жөн. Әрине, туризмді дамытудың басты тетігі инфрақұрылым екені мәлім. Олай болса жолаушылар тасымалына бөлінетін қаражат пен оны жетілдіру тұстары да алдағы уақытта жүзеге асырылып, тағы да қосымша көліктер қарастырылғаны абзал.

Әрине, туризмнің ең ұтымды тұсы сырттан келетін қонақтардың еншісінде екені мәлім. Сондықтан, авиатасымалды арттыру барысы кенже қалып тұрғаны жасырын емес. Бұл түйіткілді мәселені шешуге арнайы қаражат бөлініп, адамдарға ыңғайлы рейс қарастырылса аймаққа ат басын бұратын адамдар саны одан әрі артатынына сенім мол.

Түркі әлемінің рухани астанасы болып жарияланған, ЮНЕСКО әлемдік мұра тізіміне енген Қожа Ахмет Ясауи кесенесін халықаралық деңгейде жарнамалау, маркетингтің қызметін арттыру барысына да тереңірек мән беріп, бюджеттен ақша қарастырған абзал. Бұл мәдени орындар Түркістанның туризмін дамытып, әлемдік деңгейде беделін арттыруға негіз болады. Осы тұста арнайы символ, логотип тәрізді ерекше дизайнмен дүние ұсынып, туристтерге ұлттық дүниені ұлықтай отыра экономикамызды арттыра аламыз.[3, 2 б.]

Осылайша Түркістан облысындағы мәдени ошақтарды туристтерге таныстыра отыра қызықты экспедиция жасап, өңірлік туризмнің тұрақтылығын қамтамасыз ете аламыз. Туристтер Түркістан жайында жайлы пікірмен қайтап, «сарафанды жарнама» бойынша өзге де адамдардың елімізге ағылып келуіне негіз болуы тиіс. Ол үшін әрине, ең алдымен инвестицияның дұрыс жүзеге асырылуына мән беріп, атқарылуға тиіс ағымдағы істердің жігін ажыратып алған дұрыс.

Бүгінгі таңда Түркі әлемінің мәдени астанасы Түркістан қаласына туристердің саны жылдан – жылға арта түсуде. Түркістанға келген туристер Отырарға соқпай кетпейді. Осы жағдайдың барлығы Отырарда абаттандыру жұмыстарын жеделдету, туризмді дамытуға, туристтерге қолайлы жағдай жасауға оң ықпалын тигізіп отыр. [4, 3 б.]

Ішкі туризмді дамыту сыртқы туризммен қатар жүруі маңызды. Ол тек қаланың сыртқы көрінісімен ғана емес, ел тарихымен танысуға, білуге жол ашады. Мұны қала халқының мәдениеті мен экономикалық дамуына айтарлықтай оң әсерін тигізеді деп толық сеніммен айта аламыз. Себебі қаланы тамашалау кезінде тасымалдаушы такси жүргізушілері, сауда жасаушылардың, қонақ үй қызметіне сұраныс артады. Қала туризмінің дамуы жаңаша тыныс алып, дамыту бағытында атқарылар шаруалар әлі көп.

Киелі шаһар өңірлік және халықаралық деңгейде туризмді дамыту үшін зор әлеуетке ие. Осы орайда қалада туристік инфрақұрылымды жақсартуға, соның ішінде қонақүйлер мен туристік кешендер салуға ерекше көңіл бөлініп жатыр. Мемлекет басшысы Қасым – Жомарт Тоқаев Экономикалық ынтымақтастық ұйымының 14 – саммитінде Қазақстан туристік саланың үлесін 2025 жылға қарай ішкі жалпы өнімнің 8 пайызына дейін жеткізуді көздеп отырғанын атап өтті. «Біз Орталық Азия елдері мен күллі түркі әлемі үшін қасиетті саналатын Түркістан қаласын белсенді дамытып жатырмыз. Тек 2020 жылдың өзінде қаланың инфрақұрылымына, Түркістанның туризмі мен логистикасына құйылған ішкі инвестиция шамамен 1 млрд долларды құрады. Түркістан Қазақстанның ТОП – 10 туристік бағытына кірді. Бұл сөздердің елдеріңіздің инвесторлары мен туристері үшін тартымды өңір болмақ», - деді Президент.[5, 3 б.]

Түркістан қаласында туризмді дамытудың 2023 – 2027 жылдарға арналған қалалық мақсатты бағдарламасының тұжырымдамасы әзірленген. Осы жылдары туризм саласына тартылатын жеке инвестициялар көлемі 20700,0 млн теңге болып, бірқатар жобаны жүзеге асыруға көзделген. Мысалы, 2023 жылы құны 4000,0 млн.теңге болатын 2 нысан салыну жоспар бойынша жүзеге асырылуда.

Теміржол көлігін дамыту мақсатында 2024 – 2026 жылдарға Ташкент – Шымкент – Түркістан бағытында жоғары жылдамдықты теміржол жобасын іске асыру жоспарлануда. Қалада емдік, оқиғалы туризмді дамыту үшін бірқатар шара ұйымдастырылмақ. Түркістан қаласының Шәуілдір тасжолының бойында минералды су көзі орналасқан. Мамандардың айтуынша, 1300 метр тереңдіктегі судың қасиеттері «Ессентуки», «Трускавец», «Вытаутас» санаторийлерінің және Удмуртиядағы НовоИжевск минералды бұлақтарының суларымен бірдей. Бейресми ақпаратқа сүйенсек, қалаға күніне 10 мыңға тарта адам келіп – кетеді екен.

Быттыр жалпы сомасы 22, 86 млрд теңгеге 19 туристік нысан салынып, пайдалануға берілді. «Отырар» мемлекеттік археологиялық музей – қорығының директоры Жангелді Махашовтың мәліметінше, Арыстан баб кесенесіне жылына 350 мыңнан аса адам келеді екен.

«Осы көрсеткіш 1 миллионға жетсе, бізге сервистік қызмет түрлерін көрсететін қаншама жұмыс орындары қажет болады. Бұл дегеніміз – Арыстан баб кесенесіне бір күнде 3 мыңнан аса адам келсе, оларға жататын орынға, ішер ас пен сусынға, кәдесый өнімдері мен қолөнер бұйымдарына сұраныс артады. Осындай сұраныс пайда болған жерде қызмет көрсету саласының дамуына серпін береді. Сонымен қатар, Отырар өлкесінде агротуризмді, селфитуризмді, балалар мен жасөспірімдер туризмін, су туризмін, гастрономикалық туризмді дамытуға мүмкіндік мол. Өлкеде осы аталған туризм салаларын дамытуды қолға алып, мемлекеттік деңгейде көңіл бөлінсе, үлкен жетістіктерге жетер еді», - дейді Ж.Махашев.

Зират ету мақсатында өңірге келушілер көп, дегенмен тамаша табиғат аясында демалуды қалайтындар да аз емес. Мысалы, табиғаты ерекше Төлеби ауданында туризмді дамыту бағытында шыңғы базасы, 4 емдік – сауықтыру орны, 71 демалыс аймағы жұмыс істеуде. Ауданға 34 552 демалушы келіп, жалпы 662 млн 416, 0 мың теңгеге қызмет көрсетіледі. Демалыс орындары негізінен жыл мезгілдеріне орай, тынығушыларға тауда тынығу, атта серуендеу, шаңғы тебу, сырғанау секілді қызмет түрлерін ұсынады. Таудың әсемдігін тамашалап, таза ауамен тыныстап, шаңғы тебуді қалайтындарға «Тау самалы» демалыс аймағының «Алатау» тау шаңғы базасы қызмет көрсетеді. Ал демалып қана қоймай, денсаулығын түзейтіндер «Біркөлік» санаториясына, саумалмен емделушілер арнайы «Дихан тау» сауықтыру орталығына барады. Тау туризмін дамыту мақсатында

«Қасқасу туристік – рекреациялық кешеннің» құрылысы жүргізіліп жатыр. Кешен іске қосылған кезде аудан аумағынан екінші Шымбұлақ іске қосылады деп жоспарлануда. Айта кетелік, туризм басқармасының мәліметінше, 2019 – 2022 жылдары облыстың туристік саласына инвестиция 324 млрд теңге болған, оның 78 млрд теңгесі – мемлекеттік.

Қазіргі таңда Қазақстан Республикасында бюджеттік мемлекеттік қағидалары бойынша құрылатын және республикалық, жергілікті деген екі деңгейді иеленетін бюджеттік жүйе аумақтық және аймақтық дамуды мемлекеттік реттеудің басты экономикалық механизмі болып табылады. [6, 32 б.]

Түркістан облысында туризмді дамыту барысында инвесторларды жұмылдыру барысы да жіті жүзеге асырылғаны жөн. Сенімді серіктестердің арқасында алға қойған мақсатқа аз уақыт арасында қол жеткізіп, Отандық туризмнің тез алға қарай жылжуына серпін береміз. Әрине, осы тұста мемлекет тарапынан инвестор тарту ісі заңмен тікелей бақыланып, сан соқтырып қалмайтындай, кәсіпкерлердің мүддесі мен туризмді дамыту барысы жоғары қорғалуы қажет. Ең бастысы – сапа сын көтеретіндей болып, мәдени – танымдық жорықтың пайдасы туристтерге де, отандық экономикаға да, кәсіпкерлерге де нұқсан келтірмеуі тиіс.

Қазіргі таңда мемлекет тарапынан кәсіпкерлікті қолдау қарқыны жоғары. Халқына пайдасын тигіземін, кәсіптен нәсіп табамын деген кез – келген жанға жол ашық. Әсіресе, әлемдік нарықта өзінің салмақты үлесі бар, сату жағынан болсын, пайда әкелу көрсеткіші жағынан болсын алдыңғы қатарға шығып үлгерген туризм саласын қолдау әрине нұр үстіне нұр болар еді. Әсіресе, сан ғасырлық тарихы бар, құнды жәдігерлермен көмкерілген, қасиетті Түркістан өлкесіне таным – жорықтарды ұйымдастырудың тың бастамасы Отандық туризмді ілгерілетуге негіз болары анық.

Түркістанның тарихы тым тереңде жатыр. Қойнауы қазыналы ақпаратқа толы қазақ өлкесінің қасиетті тұлғалары жерленген аймақты одан әрі абаттандырып, туризм ісін дамыту ел дамуына өз септігін тигізіп, ұлттық құндылығымызды одан әрі еселей түспек.

Пайдаланған әдебиеттер:

1. Өміртай, А. Түркістан – түркі әлемінің рухани астанасы [Мәтін] / А. Өміртай // *Egemen Qazaqstan*. - 2021. - 19 сәуір (№ 72). - 3 б.
2. ТҮРКІСТАН Өңіріндегі Мәдени Туризмді дамытудың Әлеуеті, Дәулет Жайлыбаев, Еуразия ғылыми-зерттеу институты, Қазақстан, 04.02.2019-10.02.2019 • No: 197
3. BNEJSS. An Investigation on the Urban Tourism Marketing Potential of Turkestan., *Betul GARDA - 2022: 08 (02)*
4. Саяхатшыға қойын дәптер [Мәтін] : ақпарат анықтамалығы / ... – Шәуілдір : [б. к.], 2019. - 16 бет,
5. Елшібай, Ғ. Зиярат туризмі Түркістаннан басталады [Мәтін] / Ғ. Елшібай // *Егемен Қазақстан*. - 2023. - 2 наурыз (№ 42). - 1, 21 б.
6. Қазақстанның Оңтүстік аймағында рухани-тарихи туризмді дамытуды басқарудың ұйымдастырушылық және экономикалық мәселелері [[Мәтін]] : философия докторы (Ph.D) дәрежесін алуға дайындалған диссертация : 6D050700 - Менеджмент / А. А. Куралбаев ; ғылыми кеңесшілер: Б. С. Мырзалиев, Недим Юзбашыоглу ; Қ. А. Яссауи атын. Халықаралық қазақ-түрік ун-ті. – – Түркістан : [б. ж.], 2017.